

5. Суспільство покладає на вчителя особливу відповідальність. Учителю довіряють дитину в той період розвитку, коли вона найбільше піддається впливу. Учитель формує знання, вміння, звички, ідеали та життєві установки дитини, тобто в його руках доля всього життя людини. Платон писав, що, якщо чоботар погано виконуватиме свої обов'язки, то держава від цього не дуже постраждає, – в країні громадяни будуть тільки трохи гірше одягнені; але якщо вихователь дітей погано виконуватиме свої обов'язки, то в країні з'являться цілі покоління невігласів і нерозумних людей [1, 179].

Загальне сприйняття вчителя, його особистості, внутрішнього стану, формування довіри чи недовіри до його слів починається із враження, створеного його зовнішнім виглядом. Він повинен одягатися елегантно, з урахуванням вимог моди. Водночас його одяг має бути зручним для виконання необхідних педагогічних операцій: писання на дошці, роботи з демонстраційними матеріалами, нахилання, ходіння між рядами парт тощо. Уміле використання кольору, фактури, доповнень (гудзиків, пряжок тощо) також позитивно впливає на емоційний настрій учнів, дисциплінує їх, сприяє формуванню почуття міри, не відвертає уваги від навчальних занять. Естетичний смак потрібен йому і щодо використання інших компонентів зовнішнього вигляду (зачіска, косметика, прикраси) [2, 68].

Висновок. Отже, я переконана, що постать учителя є надзвичайно значимою у сучасному психолого-педагогічному процесі. Учитель – початок усіх професій. Він плідно працює у царині освіти, науки, культури, мистецтва, що свідчить про його наполегливість, відповідальність за долю учнів і суспільства в цілому. Які результати праці педагогів сьогодні – таким буде наше суспільство завтра. Справжній вчитель працює на майбутнє, випереджає свій час. Місія педагога – це не лише його власні інтереси, мотиви, плани. Він є посередником між дітьми та системою ідей, традиціями, культурою свого народу і людства. Його обов'язок – виховувати гідних людей, здатних примножувати здобутки людської цивілізації. Тому дуже важливим є той незаперечний принцип, щоб учителями були інтелектуально й морально підготовлені люди до роботи з дітьми.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001. – 417 с.
2. Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно-педагогічна культура вчителя / І. О. Пальшкова. – К. : Слово, 2011. – 192 с.
3. Сисоева С. О. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя / С. О. Сисоева // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 60–66.
4. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения / К. Д. Ушинский. – М. : Педагогика, 1988. – 416 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент І. Т. Лещенко

ДУХОВНЕ СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛЯ З УЧНЯМИ В ДОСВІДІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

К. М. Черноконь

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського на сьогодні є багатоаспектна та актуальна, її пронизує проблема проектування людини, яка ґрунтується на ідеї всебічного розвитку особистості. Його концепція поєднує в собі класичну і народну педагогіку. Найголовнішим у його житті була любов до дітей.

Народний вчитель створив оригінальну систему, що ґрунтується на принципах гуманізму, на визнанні особистості дитини найвищою цінністю, на яку повинні бути орієнтовані процеси виховання і освіти, творча діяльність згуртованого колективу педагогів - однокласців та учнів. Всебічний гармонійний розвиток (розумове, моральне, естетичне, трудове, фізичне) він розглядав у єдності, вважаючи, що при упущенні чогось одного не розв'яжеться жодне виховне завдання [3, 145].

Життя педагога – це виховання дітей, особистості. Він прикріплював дітям особисте ставлення до навколишньої дійсності, розуміння своєї справи і відповідальності перед рідними, товаришами і суспільством і, що головне, перед власною совістю. Сухомлинський будував процес навчання як радісну працю; велика увага приділялася формуванню світогляду учнів; важлива роль у навчанні належала слову вихователя, художньому стилю викладу, творенню разом з дітьми казок, художніх творів. Великий учитель розробив комплексну естетичну програму «виховання красою». У радянській педагогіці свого часу розроблялися гуманістичні традиції вітчизняної і світової освітньої думки. Його ідеї втілені в практиці багатьох шкіл.

Вперше поняття «урок як можливість духовного спілкування з учнями» у вітчизняній педагогіці ввів саме Василь Олександрович. Шкільні уроки, за його визначенням, мають бути уроками «духовної спільності, взаємної довіри, доброзичливості». Вивчення досвіду роботи вчителя свідчать про те, що його уроки були справді своєрідною формою духовного спілкування з дітьми, а не просто академічним часом, що відведений для викладу нового матеріалу та оцінки знань [2, 58].

Яскравим прикладом педагогіки виховного і освітнього процесу є Павлівська школа («Школа Радості»). Разом з колективом Василь Олександрович вибудував таку систему роботи, яка допомогла їм оволодіти основами батьківської педагогіки, мистецтва виховання.

У своїй школі Сухомлинський виділяв 4 основні напрями роботи з дітьми:

- Діти і природа.
- Трудове виховання учнів.
- Піклування про здоров'я і фізичне виховання.
- Проблема виховуючого середовища як засобу впливу на духовний світ.

Діти і природа – основа розвитку особистості школяра. Цей напрямок у своїй педагогіці особливо гармонійно поєднується з пізнанням краси в усіх її вимірах, розвитком позитивних емоційних співпереживань і захоплень, здобуттям знань, збагаченням життєвого досвіду, прагненням пізнати, зберегти і захистити природу [1, 48].

Трудове виховання учнів – провідна проблема теоретичних досліджень і практичної діяльності народного вчителя. Генеруюча ідея цієї проблеми – це створення оптимальних умов для розвитку природних індивідуальних здібностей кожної дитини.

Піклування про здоров'я і фізичне виховання – найважливіша праця вихователя. Від життєрадісності, бадьорості дітей залежить їхнє духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра у свої сили.

В. О. Сухомлинський успішно поєднував практичну роботу в школі з науковою діяльністю. Він є автором багатьох монографій, методичних посібників і статей, у яких викладено новаторські погляди на зміст, форми і методи виховання, навчання рідної мови у школі. Найбільш відомі з них: «Павлівська середня школа» (1969), «Батьківська педагогіка» (1978), «Серце віддаю дітям» (1978), «Сто порад вчителю» (1981) та багато інших.

Велика увага у Павлиші приділялась читанню. Вітчизняний педагог не уявляв собі повноцінного, всебічного розвитку підлітка, юнака, дівчини без того, щоб вони не мали своїх улюблених письменників. Обов'язковою вимогою до дітей було за шкільні роки перечитати 200 книг із золотого фонду світової літератури, а до педагогів ставив вимогу навчати школярів працювати з книгою [2,40]. "Школа радості" поступово ставала концертним залом під відкритим небом. Тут слухали музичні твори і музику природи, адже без музичного виховання неможливий повноцінний розумовий розвиток.

Підсумовуючи, можна сказати, що однією з основних педагогічних ідей у творчості В. О. Сухомлинського є формування з дитини соціально активного індивіда та творчої особистості. Користуючись спадщиною, вихователь зможе організувати педагогічний процес спрямований на оптимальний розвиток дитини. Організуючи свою діяльність вчитель має допомагати дитині інтегрувати в соціум та знайти своє місце в ньому.

Список використаної літератури:

1. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості: посібн. / В. О. Сухомлинський. – Київ : Радянська школа, 1976. – 46-49 с.
2. Міхелі С. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно орієнтованого підходу / С. Міхелі // Початкова школа. – 2003. – №9. – 60 с.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – Київ, 1977. – 278 с.

Науковий керівник: кандидат пед. наук, доцент І. Т. Лещенко